

Byla C-322/23 [Lufoni]¹**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. gegužės 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale di Lecce (Lečės teismas, Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gegužės 22 d.

Ieškovas:

ED

Atsakovai:

Švietimo, universitetų ir mokslo ministerija (MIUR)

Nacionalinė socialinės apsaugos įstaiga (INPS)

Pagrindinės bylos dalykas

Prašymas pripažinti ieškovo teisę į darbo stažo pripažinimą pagal kelias terminuotas sutartis iki priėmimo į nuolatinę tarnybą pagal neterminuotą sutartį nuo atitinkamų sutarčių įsigaliojimo dienos. Ieškovas skundžiasi, kad yra diskriminuojamas, nes jam taikomas fiksuoto dydžio apskaičiavimo metodas už tarnybos pagal terminuotas sutartis laikotarpius.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal ES sutarties 19 straipsnio 3 dalį ir SESV 267 straipsnį pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl 1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (toliau – Bendrasis susitarimas), esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė,

¹ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, 1999, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 368) priede, 4 punkto išaiškinimo.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal Direktyvos 1999/70/EB (Bendrojo susitarimo) 4 punktą draudžiamos nacionalinės teisės normos (kaip *Decreto legislativo n. 297/1994* (Įstatyminis dekretas Nr. 297/1994) 485 ir 489 straipsniai, *Legge n. 124/99* (Įstatymas Nr. 124/99) 11 straipsnio 14 dalis ir *Decreto del Presidente della Repubblica n. 399/88* (Respublikos Prezidento dekretas Nr. 399/88) 4 straipsnio 3 dalis), kuriose numatyta, kad nustatant darbo stažą priėmimo į nuolatinę tarnybą momentu, remiantis minėta 11 straipsnio 14 dalimi, visiškai įskaitomi tik pirmieji ketveri tarnybos metai, kiti du trečdaliai bet kokio vėlesnio laikotarpio įskaitomi teisiniais ir ekonominiais sumetimais, o likęs vienas trečdalis tokio laikotarpio – vien ekonominiais sumetimais ir tik sukaupus tam tikrą darbo stažą, numatyta Respublikos Prezidento dekreto Nr. 399/88 4 straipsnio 3 dalyje?
2. Bet kuriuo atveju, ar nacionalinis teismas, vertindamas, ar yra diskriminacija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 99/70/EB [Bendrojo susitarimo] 4 punktą, turi atsižvelgti tik į iki paskyrimo dienos įgytą darbo stažą, pripažintą įdarbinimo nuolatiniu darbuotoju momentu, ar, priešingai, taikytini visi kiti teisės aktai, kuriais reglamentuojamas minėtas darbo stažo nustatymas, taigi ir teisės normos, kuriose numatyta, kad vėlesniais laikotarpiais po paskyrimo į nuolatinės pareigas turi būti įskaičiuojamas visas tarnybos laikotarpis tik ekonominiais sumetimais?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir Sąjungos jurisprudencija

Bendrojo susitarimo 1–4 straipsniai

2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Motter* (C-466/17, ECLI:EU:C:2018:758) ir 2012 m. spalio 18 d. Sprendimas *Valenza ir kt.* (C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646).

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

1994 m. balandžio 16 d. *Decreto legislativo n. 297 „Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado“* (Įstatyminis dekretas Nr. 297 „Konsoliduoto mokymo srityje galiojančių ir visoms mokyklos rūšims bei lygiams taikomų įstatymų nuostatų teksto patvirtinimas“) (GURI, Nr. 115, 1994 m. gegužės 19 d., paprastas priedas Nr. 79):

485 straipsnio 1 dalis: „Mokymo personalui, einančiam tarnybą pagal terminuotas sutartis valstybinėse ir joms prilygintose vidurinėse ir meno mokyklose, įskaitant esančias užsienyje, teisiniais ir ekonominiais sumetimais nuolatinės tarnybos laikotarpiais pilnai pripažįstami pirmieji ketveri metai ir du trečdaliai bet kokio vėlesnio laikotarpio, o vien ekonominiais sumetimais – likęs vienas trečdalis tokio laikotarpio. Dėl tokio pripažinimo atsiradusios finansinės teisės išsaugomos ir į jas atsižvelgiama visose darbo užmokesčio pakopose, nustatytose jau po šio pripažinimo.“

489 straipsnio 1 dalis: „Pripažinimo pagal pirmesnius straipsnius tikslais mokymo tarnybos laikotarpiu laikomi vieni visi mokslo metai, jeigu jų trukmė atitinka mokymo tarnybos ėjimo metu galiojusioje švietimo sistemoje numatytą mokslo metų trukmę.“

1999 m. gegužės 3 d. *Legge n. 124 „Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico“* (Įstatymas Nr. 124 „Skubios priemonės, susijusios su mokyklos personalu“) (GURI, Nr. 107, 1999 m. gegužės 10 d.):

11 straipsnio 14 dalis: „Konsoliduoto teksto 489 straipsnio 1 dalis turi būti suprantama taip, kad nuo 1974–1975 mokslo metų pagal terminuotą sutartį atliekamos mokymo tarnybos laikotarpiu laikomi vieni ištisi mokslo metai, jeigu mokymo tarnyba truko ne trumpiau kaip 180 dienų arba nepertraukiamai vyko nuo vasario 1 d. iki baigiamųjų egzaminų laikotarpio pabaigos.“

1988 m. rugpjūčio 23 d. *Decreto del Presidente della Repubblica n. 399 „Norme risultanti dalla disciplina prevista dall'accordo per il triennio 1988-1990 del 9 giugno 1988 relativo al personale del comparto scuola“* (Respublikos Prezidento dekretas Nr. 399 „1988 m. birželio 9 d. susitarime dėl mokyklų sektoriaus darbuotojų trejiems metams nustatytos taisyklės 1988–1990 m. laikotarpiu“ (GURI, Nr. 213, 1988 m. rugsėjo 10 d., paprastasis priedas Nr. 85):

4 straipsnio 3 dalis: „Šešiolika metų išdirbusiems aukštąjį išsilavinimą turintiems aukštesniosios pakopos vidurinės mokyklos mokytojams, aštuoniolika metų išdirbusiems administraciniais koordinatoriams, darželių ir pradinių mokyklų mokytojams, vidurinės mokyklos mokytojams ir diplomuotiems aukštesniosios pakopos vidurinės mokyklos mokytojams, dvidešimt metų išdirbusiems pagalbiniais darbuotojais ir padėjėjais, dvidešimt keturis metus išdirbusiems muzikos konservatorijų ir akademijų mokytojams darbo stažas, skaičiuojamas vien ekonominiais sumetimais, pilnai pripažįstamas nustatant paskesnę darbo užmokesčio pakopą.“

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Ieškovas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. Švietimo, universitetų ir mokslo ministerijoje (MIUR) eina antrojo lygio vidurinės mokyklos mokytojo pareigas. Jis buvo įdarbintas ne viešo konkurso būdu, o sudarant tinkamų kandidatų rezervą sąrašą. Anksčiau nuo 1996–1997 mokslo metų iki 2014–2015 mokslo metų jis teikė

mokymo paslaugas pagal trumpalaikes ir vienkartinės sutartis (17 sutarčių, iš kurių 14 truko ilgiau nei semestrą). Priimtas nuolatinėms pareigoms ieškovas paprašė, kad jo darbo pagal terminuotas darbo sutartis laikotarpis būtų įskaičiuotas į darbo stažą, priskiriant jį prie tinkamos darbo užmokesčio pakopos ir išlyginant darbo užmokesčio skirtumus („karjeros atkūrimo“ procedūra).

- 2 Pagal nacionalinės teisės aktus leidžiama tik iš dalies pripažinti tarnybą pagal terminuotas darbo sutartis, o tai daro neigiamą įtaką darbo užmokesčio didinimui. Iš tikrųjų, siekiant nustatyti darbo užmokesčio pakopą pradėjus nuolatinę tarnybą atsižvelgiama tik į pirmuosius ketverius terminuoto darbo metus ir du trečdalius vėliau dirbtų metų, o į likusį trečdalį laikotarpio atsižvelgiama tik vėliau, skaičiuojant bendrą darbo stažą. (Pilnais) vienais tarnybos metais laikomas bet koks įstatyme nustatytas minimalusis pagal terminuotą sutartį vykdomos mokymo veiklos laikotarpis; į trumpesnius laikotarpius nėra atsižvelgiama.
- 3 Taikant vidaus teisės aktus ieškovui buvo pripažintas darbo stažas pagal terminuotas sutartis teisiniais ir ekonominiais sumetimais, t. y. siekiant klasifikuoti pradinį darbo užmokesį – 10 metų 5 mėnesių ir 10 dienų, taip pat papildomas 3 metų 2 mėnesių ir 20 dienų laikotarpis (atitinkantis trečdalį likusio darbo stažo), kuris svarbus vien ekonominiiais sumetimais ir turi būti pridėtas prie ieškovo darbo stažo suėjus šešiolikai tarnybos metų (įskaitant darbą pagal terminuotas darbo sutartis).
- 4 Remdamasis Bendrojo susitarimo 4 punktu, ieškovas mano, kad šis skaičiavimas yra diskriminacinis, nes, įskaičius visą išdirbtą laikotarpį, kaip panašių mokytojų, kurie nuo pat pradžių buvo įdarbinti neterminuotam laikotarpiui, atveju, darbo stažas priėmimo į nuolatinę tarnybą pagal neterminuotą sutartį momentu sudarytų 10 metų 10 mėnesių ir 17 dienų. Taigi, jis prašo pripažinti, iš naujo apskaičiuoti ir išmokėti padidintą darbo užmokesį.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 5 Ieškovas remiasi vienodu ekonominiu požiūriu į neterminuotam ir terminuotam laikotarpiui įdarbintus darbuotojus, kaip matyti iš Bendrojo susitarimo 4 punkto ir suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos. Visų pirma jis nurodo Sprendimą *Motter* ir jame įtvirtintą teisės principą, kuriuo rėmėsi *Corte di cassazione* (Kasacinis teismas) (Sprendimas Nr. 31149/2019), pagal kurį Įstatyminio dekreto Nr. 297/94 485 ir 489 straipsniuose įtvirtinta procedūra neturi būti taikoma, jeigu ja remiantis pagal terminuotą sutartį dirbančiam darbuotojui pripažįstamas trumpesnis darbo stažas nei tas, kurį tuo pačiu laikotarpiu įgyja nuo pat pradžių neterminuotam laikotarpiui toms pačioms pareigoms įdarbintas mokytojas. Kasacinio teismo nuomone, diskriminacija turi būti vertinama kiekvienu konkrečiu atveju, priėmimo į nuolatinę tarnybą pagal neterminuotą sutartį momentu atliekant dvigubą – realų ir virtualų – darbo stažo skaičiavimą ir taikant palankesnę rezultatą. Būtent po tokio *in concreto* palyginimo ieškovas

remiasi darbo stažu jo priėmimo į nuolatinę tarnybą pagal neterminuotą sutartį dieną, t. y. 5 mėnesiais ilgesniu darbo stažu.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar metodas „kiekvienam konkrečiam atveju“, išplėtotas Kasacinio teismo sprendime Nr. 31149/2019, visiškai atitinka Sąjungos jurisprudencijoje šiuo klausimu nustatytus principus. Visų pirma minėtame Sprendime *Motter* Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad pagal Bendrojo susitarimo 4 punktą iš esmės nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos nustatant darbo stažą atsižvelgiama į visus pirmuosius ketverius metus, išdirbtus pagal terminuotą darbo sutartį tik darbuotojų, kurie buvo įdarbinti pagal profesinę kvalifikaciją, o po ketverių metų iš dalies atsižvelgiama tik į du trečdalius jų išdirbto laiko.
- 7 Kalbant apie *Motter* bylą, faktinė ir teisinė situacija, tinkamumo ir priimtumo sąlygos, objektyvūs reikalavimai, kuriais remiasi Italijos vyriausybė, lieka nepakitę. Šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą būtina pateikti siekiant, kad Teisingumo Teismas taip pat atkreiptų dėmesį į Respublikos prezidento dekreto Nr. 399/88 4 straipsnio 3 dalies nuostatas, kurių jis nenagrinėjo, ir į Įstatymo Nr. 124/99 11 straipsnio 14 dalies nuostatas, kurios buvo paminėtos tik atsitiktinai. Objektyvus ieškovo nurodyto nevienodo požiūrio pateisinimas taip pat galėtų būti vėlesnis tarnybos stažo, į kurį atsižvelgiama suėjus šešiolikos tarnybos metų laikotarpiui, atstatymas pagal Respublikos prezidento dekreto Nr. 399/88 4 straipsnio 3 dalį. Be to, pagal Įstatymo Nr. 124/99 11 straipsnio 14 dalį ieškovo tarnybos metais pilnai buvo pripažinti įvairūs pagal terminuotas darbo sutartis išdirbti mokymo laikotarpiai, kurių trukmė buvo daug mažesnė nei vieni metai, taip pat skyrėsi darbo valandų per savaitę skaičius.
- 8 Minėtas Įstatyminio dekreto Nr. 297/94 485 ir 489 straipsniuose įtvirtinto mechanizmo netaikymas negali būti dalinis ar lemti tai, kad pagal terminuotą darbo sutartį įdarbintam darbuotojui būtų taikoma kitokia tvarka nei ta, kuri taikoma panašiam darbuotojui, įdarbintam neterminuotam laikotarpiui. Vadinas, taikant Kasacinio teismo siūlomą skaičiavimo metodą, ieškovas prarastų teisę į pilnai neišdirbtų metų įskaitymą pagal Įstatymo Nr. 124/99 11 straipsnio 14 dalį, kuri specialiai skirta pagal terminuotas darbo sutartis dirbantiems mokytojams, taip pat netektų teisės į darbo stažo įskaitymą pagal Respublikos prezidento dekreto Nr. 399/88 4 straipsnio 3 dalį, nes jis susijęs su darbo stažo, einančio po ketverių metų laikotarpio, sumažinimo mechanizmu. Taigi kyla klausimas, ar maždaug penkių mėnesių darbo stažas, kuris buvo iš esmės prarastas pirmo priėmimo į nuolatinę tarnybą pagal neterminuotą sutartį momentu, gali būti faktiškai ir tinkamai kompensuojamas 3 metų 2 mėnesių ir 20 darbo dienų darbo stažu pagal virtualųjį apskaičiavimą, visiškai atkuriant šį karjeros laikotarpį ateityje ir tokiomis aplinkybėmis, kurios gali skirtis atsižvelgiant į kitą asmenį.

- 9 Tokiu atveju Kasacinio teismo parengtas metodas nebūtinai lemtų pagal terminuotą darbo sutartį dirbančiam darbuotojui palankesnius rezultatus nei taikant teisės aktus, kurie laikomi diskriminaciniais, bet, priešingai, galėtų turėti neigiamą poveikį, atsižvelgiant į ištisą profesinės veiklos laikotarpį.

Sprendime *Valenza ir kt.* Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad nenuolatinis darbo santykių pobūdis negali pateisinti skirtingo požiūrio skaičiuojant įgytą darbo stažą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, koks yra lemiamas momentas vertinant diskriminaciją.

DARBINIS VERTINIMAS